

Sport- és rekreációs célú közösségi beruházások társadalmi preferenciáinak vizsgálata

Tartalomjegyzék

1. Bevezetés.....	3
2. Célkitűzés.....	4
3. Az alkalmazott módszerek ismertetése	5
3.1 A kutatás alapját képező tanulmány bemutatása	5
3.2 Az alkalmazott módszerek általános leírása	5
3.2.1 Szociológiai attribútumok felvétele	5
3.2.2 Mozgással és sportolással kapcsolatos attitűd, motiváció és a lehetőségek felmérése	6
3.2.3 Közösségi költségvetésű fejlesztési ötletek értékelése.....	7
4. Eredmények és megbeszélés	10
5. Összefoglalás.....	15
6. Felhasznált irodalom	16
7. Köszönetnyilvánítás	16
8. Függelék.....	17

Ábrajegyzék

1. ábra: A válaszadók nemek-, életkorok- és lakhely szerinti eloszlása.....	6
2. ábra: Mozgás célok.....	6
3. ábra: Főbb hátráltató tényezők	7
4. ábra: A "voting" felület	8
5. ábra: A „budgeting” felület	9
6. ábra: A társadalmi értékelésben tapasztalható eltérés az egyszerű támogatás és a pénzügyi forrást allokálók között.....	13

Táblázatjegyzék

1. táblázat: A társadalmi értékelés eredményei	12
--	----

1. BEVEZETÉS

A fizikai inaktivitás elleni küzdelem napjainkra az egyik legfontosabb globális üggyé vált, mivel a 21. századi mozgásszegény életmód komoly egészségügyi veszélyeket hordoz magában. Növeli a morbiditási és mortalitási kockázatot és elősegíti krónikus megbetegedések megjelenését is. (Ács et al., 2020)

Az Egészségügyi Világszervezet (WHO) kimutatása szerint a fizikai inaktivitás jelenti a negyedik vezető rizikófaktort világviszonylatban a nem fertőzés okozta halálozási adatokat tekintve. Évente 1,6 millió haláleset a fizikai aktivitás hiánya miatt bekövetkező megbetegedésre vezethető vissza. Ennél csak a dohányzás (7,2 millió), a túlzott só / nátriumbevitel (4,1 millió) és az alkoholfogyasztás (3,3 millió haláleset) jelent nagyobb kockázati tényezőt a nem fertőzés általi megbetegedéseket figyelembe véve. (WHO, 2021)

A rendszeres fizikai aktivitás kulcsfontosságú az olyan nem fertőző betegségek (noncommunicable diseases, NCD) megelőzésében és kezelésében, mint pl. a stroke, a szívbetegségek, a cukorbetegség, a mell- és vastagbélrák. Emellett segít a magas vérnyomás, a túlsúly és az elhízás megelőzésében is, javítva a mentális egészséget és az életminőséget. Az egészségügyi mellett gazdasági előnyökkel is jár az aktívabb társadalom. (WHO, 2018)

A vállalati szint is részesülhet a fokozott fizikai aktivitásból származó előnyökből. Egyfelől az egészségesebb dolgozók jóvoltából kevesebb lesz a betegszabadság és az ezzel járó termelésesökkenés, másfelől kimutatható a rendszeresen sportoló munkatársak körében a jobb egészségi állapotukból eredő potenciálisan magasabb produktivitás. (Vörös, 2017)

A rendszeres fizikai aktivitásban rejlő lehetőségek kihasználásának érdekében az egészséget védő testmozgást és a sportolást népszerűsítő szakpolitikai lépésekre, sport- és rekreációs célú beruházásokra van szükség, amelyek alátámasztására feltétlenül szükséges adatokat szerezni a lakosság testmozgási szokásairól, sporttal kapcsolatos preferenciáiról. (Ács et al., 2018)

A lakosságot érintő önkormányzati beruházások tervezése során fokozott figyelmet érdemel a társadalmi észrevételek, közösségi igények felmérése. A társadalmi egyeztetés végrehajtása és eredményeinek a közösségi fejlesztések tervezési folyamatába való becsatornázása nagymértékben hozzájárulhat a megvalósuló projektek társadalmi hasznosságához. Növelheti a lakosságban a partnerség érzetét, hozzásegíthet a később megvalósuló fejlesztések helyi elfogadottságához is.

2. CÉLKITÚZÉS

Dolgozatom célja a társadalmi értékítélet felmérése közösségi finanszírozású, a település sport- és rekreációs lehetőségeinek bővítését szolgáló fejlesztésinek tervezésekor. A kutatásom során elvégzett kérdőíves vizsgálatban a válaszadók sporttal és mozgással kapcsolatos szokásaira kérdeztem rá, majd általam kitalált, a helyi lehetőségeket bővítő sportcélú kezdeményezésekről, fejlesztésekről kértem a véleményüket egy újszerű módszertan segítségével. Ennek lényege, hogy a felmérésben szereplő projektekről előbb a véleményüket kértem, majd az általuk kiválasztott tételekből egy fejlesztési csomag összeállítását.

A felméréssel célom volt, hogy a kapott eredmények elemzésével tájékozódjak a megkérdezettek sport és rekreációhoz kötődő preferenciáiról, amelyek különbözőségeit lakhely és nemek szerint is vizsgáltam.

Szeretném elérni, hogy az általam lefolytatott vizsgálat mintául szolgáljon más, hasonló célú beruházás előkészítési folyamatában, segítse a döntéshozatalt, hozzájáruljon a lakosság preferenciáinak megismeréséhez vagy szükség esetén meggátolja egy szükségtelen beruházás létrejöttét.

Kutatásom bemutatása az alábbiak szerint történik:

A 3. fejezet az alkalmazott módszerek leírásáról szól, ebben ismertetem

- kutatásom módszertanának alapjául szolgáló tanulmányt,
- az alkalmazott módszerek általános leírását
- a szociológiai attribútumok felvételének módját
- a mozgásos és a sporttal kapcsolatos attitűd felmérésének eszközeit
- a közösségi költségvetésű fejlesztési ötletek értékelésének módszerét.

A 4. fejezet az alábbi kutatási eredményeket mutatja be:

- a saját- és nemzetközi mérések adatainak összehasonlítását
- a lefolytatott társadalmi értékelés következtetéseit a vizsgálat adatait összefoglaló táblázat alapján
- a válaszadók preferenciáit nemek és lakóhely szerinti bontásban

Az 5. fejezet a kutatás rövid összefoglalását tartalmazza.

3. AZ ALKALMAZOTT MÓDSZEREK ISMERTETÉSE

3.1 A KUTATÁS ALAPJÁT KÉPEZŐ TANULMÁNY BEMUTATÁSA

Kutatásom alapját a „Társadalmi egyeztetés a közlekedésfejlesztés szolgálatában – a Consul keretrendszer adaptációjának tanulságai” (Vörös et. al. 2019) című tanulmány képezte. Ebben a szerzők egy olyan társadalmi egyeztetés folyamatát mutatják be, ahol ők közlekedési beruházásokkal kapcsolatban mérték fel az emberek véleményét. Tanulmányukban a közösségi beruházásoknál egyre nagyobb szerepet kapó társadalmi egyeztetés és annak eredményeinek leírása mellett a társadalmi észrevételek fokozottabb figyelembevételének lehetőségeiről írnak. A cikk ténylegesen lefolytatott budapesti közlekedési beruházások kapcsán egy valóban lezajlott társadalmi egyeztetés módszertanát és eredményeit ismerteti. A résztvevőket arra kérték a kutatás során, hogy mondják el a véleményüket tíz közlekedésfejlesztési projektről. A projektek között szerepelt például a Déli összekötő vasúti Duna-híd korszerűsítése, a trolibusz járműbeszerzés és kapcsolódó infrastruktúra-fejlesztés vagy a Déli HÉV vonalak fejlesztése. A felmérés során először arra kérték a résztvevőket, hogy jelöljék meg az általuk támogatandó projekteket, majd a kiválasztott projektekből állítsanak össze egy költségvetési korláttal rendelkező projekt csomagot.

3.2 AZ ALKALMAZOTT MÓDSZEREK ÁLTALÁNOS LEÍRÁSA

A tanulmányban a Consul nevű, társadalmi konzultációkhoz alkalmazható nyílt forráskódú keretrendszert használták. Az előző fejezetben alkalmazott módszert jelen tanulmányban sport- és rekreációs célú beruházásokkal kapcsolatban alkalmaztam. A megvalósítás eszköze számomra nem a Consul keretrendszer volt. Adatgyűjtésre alkalmazott kérdőívet a Google űrlap rendszerében hoztam létre, elemzésre pedig Excelt használtam.

Az online űrlapot korlátozás nélkül bárki kitölthette, minden érdeklődő számára elérhető volt. A kitöltésre 2022. február 26-tól március 3-ig volt lehetőség. Ez idő alatt összesen 233-an segítettek válaszaikkal a kutatásomat.

Az adatfelvételre kialakított kérdőív felépítését tekintve három fő részre osztható:

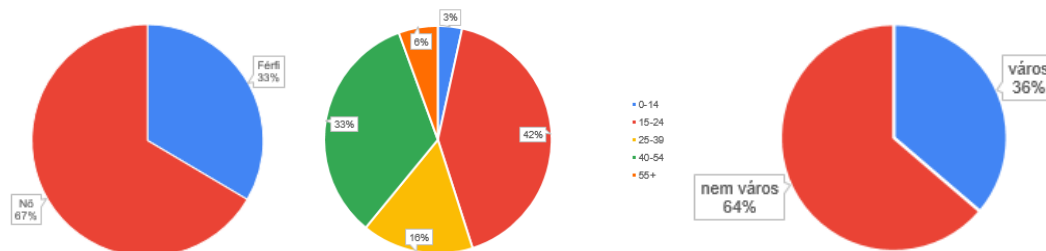
- a válaszadók szociológiai attribútumainak felvétele
- a mozgással és sportolással kapcsolatos attitűd, motiváció és a lehetőségek felmérése
- közösségi költségvetésű fejlesztési ötletek

3.2.1 Szociológiai attribútumok felvétele

Az első csoportba tartozó kérdéseknél a válaszadó személyes adatait kértem megadni (1. ábra). A kitöltők nyilatkoztak nemükről, életkorukról, lakhelyükről, munkájuk jellegéről és

végzettségükről. Ezek az adatok a beérkezett válaszok elemzésénél voltak szükségesek, de további kutatásokra is lehetőséget adnak.

1. ábra: A válaszadók nemek-, életkorok- és lakhely szerinti eloszlása

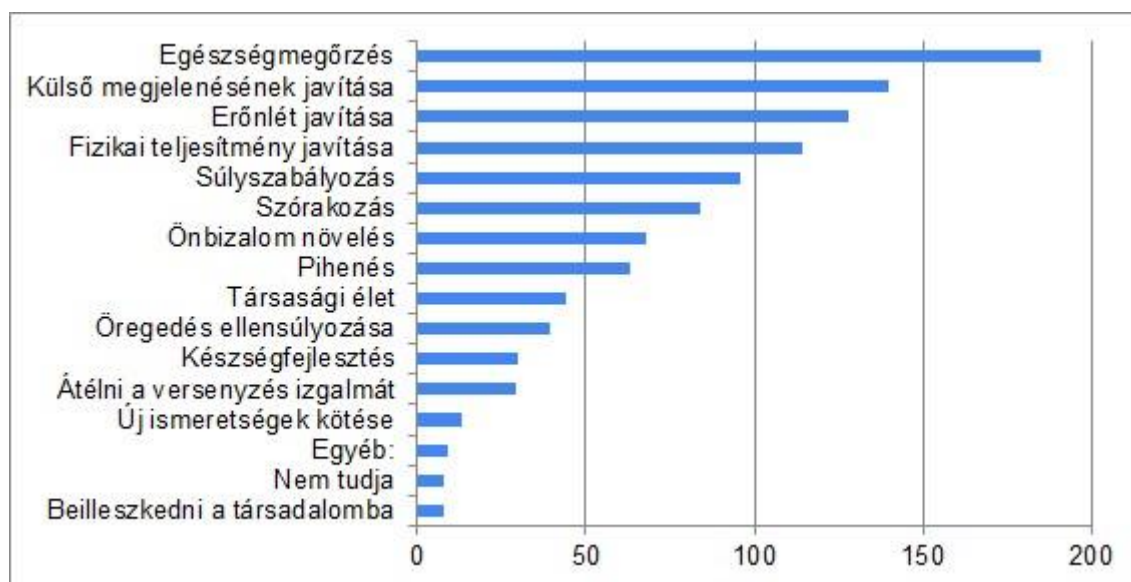
forrás: saját szerkesztés

3.2.2 Mozgással és sportolással kapcsolatos attitűd, motiváció és a lehetőségek felmérése

Kutatásom ezen részén felmérést végeztem a válaszadók sportolási és fizikai aktivitási szokásairól is. Itt az Eurobarometer 'Sport and physical activity' 2017-es vizsgálatának kérdéseit követtem. Ez egy olyan, négy évenként ismétlődő felmérés sorozat, amely az Európai Bizottság megbízásából készül és az uniós polgárok fizikai aktivitásának szintjét és gyakoriságát vizsgálja. A felmérés adaptálásával lehetőségem nyílt adatokat szerezni a válaszadók mozgási és sportolási szokásairól, a motivációkról és hátráltató tényezőkről valamint a helyi lehetőségekről.

A „Mi a célja a mozgással, sportolással?” kérdésre a válaszadók a 2. ábra szerinti válasz adták:

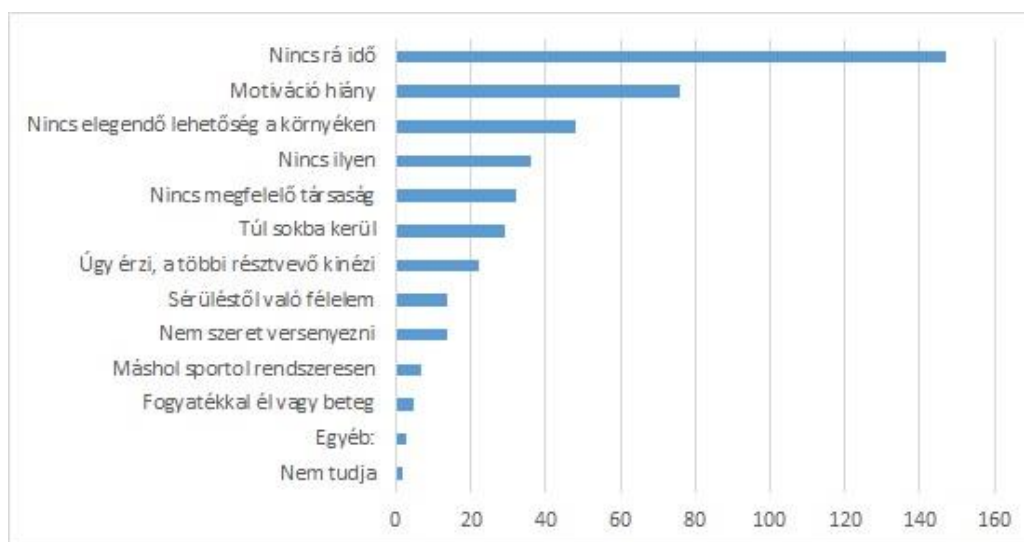
2. ábra: Mozgás célok

forrás: saját szerkesztés

Főbb hátráltató tényezőket a 3. ábra szerint jelölték meg.

3. ábra: Főbb hátráltató tényezők

forrás: saját szerkesztés

3.2.3 Községi költségvetésű fejlesztési ötletek értékelése

Dolgozatom és kutatásom fő részét adja a harmadik kérdéscsoport, melyben tíz különböző sport- és rekreációs célú fejlesztési projekt társadalmi egyeztetési folyamatát modellezem és mutatom be.

Az úrlapra az alábbi - általam kidolgozott - sporttal és rekreációval kapcsolatos fejlesztési ötletek kerültek fel:

- P1. Helyi bajnokságok szervezése (sakk, ping-pong, póker, bridzs)
- P2. Község sportolója kitüntetés létrehozása, éves ösztöndíj a kiválasztott igazolt versenysportolóknak.
- P3. Rendszeres (heti 3 x 1 óra) beltéri mozgáslehetőség szakképzett edzővel: fitnesz, gerinctréning, jóga, időstorna.
- P4. Erdei futó/sétaösvény kialakítása. Padok, szemétgyűjtők, térképek, információs és útjelző táblák elhelyezése, útvonal felfestése.
- P5. Kültéri és beltéri ping-pong asztalok telepítése.
- P6. Havi rendszerességű életmód tanácsadás. Személyre szabott program kidolgozása és követése dietetikus és rekreációs szakember segítségével.
- P7. Szabadtéri fitnesz park létesítése kültéri erőfejlesztő és fitnesz eszközök telepítésével.
- P8. Rekortán futópálya kialakítása. (400 méteres futókör)

P9. Közterületi közösségi tér létrehozása (padok, ivó kutak, játszó eszközök telepítése, közösségi programok színterének kialakítása, ingyenes internet)

P10. Kerékpáros és gördeszkás park megvalósítása.

A kérdőív kitöltőit az úrlapon egy, a projektet jellemző fénykép mellett a projektek neve és rövid leírása segítette döntésük meghozatalában.

A kutatásban szereplő beruházások megvalósításának társadalmi támogatását két különböző módon mértem fel:

Az első egy szavazás jellegű kérdés (voting) volt (4. ábra): itt a listában szereplő fejlesztési ötletekből választhatták ki azokat, amelyek közösségi forrásból való megvalósulását döntéshozóként támogatnák. Ennél a kérdésnél semmilyen megkötés nem szerepelt, akármennyit ki lehetett választani, egyedül a támogatást kellett jelezni az adott projekt megjelölésével.

4. ábra: A "voting" felület

Fejlesztési ötletek

4.3. Az alábbiakban különböző sporttal, mozgással kapcsolatos fejlesztési ötleteket talál. Ha Ön dönthetne arról, hogy közösségi forrásokból mely fejlesztések valósuljanak meg, melyeket támogatná? (Akármennyit választhat!) *

(A felsoroltak saját ötletek, nem képezik hivatalos projekt vagy ajánlat részét.)

☐ Helyi bajnokságok szervezése (sakk, ping-pong, póker, bridzs)

☐ Község sportolója kitüntetés létrehozása, éves ösztöndíj a kiválasztott igazolt versenysportolóknak.

Rendszeres (heti 3 x 1 óra) beltéri

Erdei futó/sétaösvény kialakítása.

A második részben már egy megadott költségkeret nem meghaladó költségvetési terv készítése (budgeting) volt a feladat (5. ábra). Az előzőekben megismert projektek leírásai itt már kibővültek a tervezett megvalósítási költségekkel. Ezen adatok ismeretében kértem a kitöltőket egy olyan projektsomag összeállításra, amelynek összköltsége nem haladja meg az erre a célra kialakított 50 M Ft-os keretösszeget.

5. ábra: A „budgeting” felület

Fejlesztési ötletek II.

4.4. Képzelje el, hogy települése döntéshozójaként 50 millió Ft költségkeret áll rendelkezésére. A képek alatt található becsült költségek alapján mely projekteket valósítaná meg? Kérem, csak annyit jelöljön be, amelyek összköltsége nem haladja meg az 50 millió Ft-ot! Nem kötelező a teljes összeget elköltenie! *

(A felsoroltak saját ötletek, nem képezik hivatalos projekt vagy ajánlat részét.)

	
☐ Helyi bajnokságok: 0,5 millió Ft	☐ Község sportolója kitüntetés: 0,5 millió Ft
	
☐ Heti 2 x 1 óra beltéri mozgáslehetőség: 2 millió Ft	☐ Erdei futó/sétaösvény: 2 millió Ft

forrás: saját szerkesztés

A kapott adatokat a rangsor elemzés módszerével rendeztem. Ennek lényege, hogy a szavazatok darabszám szerinti értékeket sorba rendezzük és egy úgynevezett rangszámot rendelünk hozzá. Ugyanezt megteesszük egy másik kérdésre kapott válaszokkal is és az így kapott rangszámok közötti különbséget vizsgáljuk. Például ebben a kutatásban, ha az egyik projekt első helyen áll a támogatások rangsorát tekintve (1-es a rangszáma), a költségvetési tervvel kapcsolatos népszerűsége alapján viszont csak a harmadik (3-as rangszámú), a rangszámok különbsége -2 lesz.

4. EREDMÉNYEK ÉS MEGBESZÉLÉS

Az eredmények elemzésénél figyelembe kell venni, hogy az online kérdőív sajátosságainak megfelelően ebben a kutatásban is a válaszadók csoportja vélhetően egy olyan populációról nyújt adatokat, amely fogékonyabb a témára, mint az átlag népesség. Valószínűsíthető, hogy a kitöltők a sport iránt fokozottabb érdeklődést mutatnak. Ez a sportolási és mozgási szokások felmérésénél több helyen is megmutatkozott. Ilyen például a heti sportolási alkalmak gyakoriságáról szóló kérdés, ahol a kutatásom válaszadói között a legalább heti háromszor sportolók aránya 49%, szemben a EU 19%-os átlagával. Hasonló figyelhető meg a soha nem sportolók arányánál is. Míg az EU-ban a felmérés szerint a megkérdezettek 46%-a soha nem végez edzést vagy sporttevékenységet, a válaszadóim között ez az arány csak 7% volt.

A kérdőívet kitöltők sportban való nagyobb jártassága segítségével, a mintavétel nem reprezentatív jellege ellenére mégis használható következtetésekhez, kutatási eredményekhez juthatunk.

Kutatásom sportolási szokásokat vizsgáló részében először a sportolást akadályozó tényezőkre kérdeztem rá. Az Eurobarometer 'Sport and physical activity' felmérésén alapuló kérdésnél a legfőbb hátráltató tényezőket kellett megjelölni a válaszlehetőségek közül.

Az eredményeket elemezve és a válaszlehetőségeket a rájuk érkezett szavazatok alapján rangsorba állítva megállapítható, hogy bár az EU-s és a kutatásom rangsorát is az időhiány és a motiváció hiánya vezeti, a legnagyobb rangszám különbség a két lista között a 'Nincs elegendő lehetőség' és a 'Nincs megfelelő társaság' válaszoknál mutatkozott. Előbbi a saját listán a harmadik helyen szerepel, hét hellyel előrébb, mint az EU rangsorban. Utóbbi öt hellyel van feljebb, mint az európai válaszadók listáján.

Hasonlóra mutat rá a helyi sportklubok sportkínálatáról szóló kérdés is.

A „Mennyire ért egyet az alábbiakkal? A helyi sportklubok elegendő sportkínálatot nyújtanak.”

kérdésre az 'inkább nem' és a 'nem' válaszokat összesítve, kutatásom résztvevői 49%-ban elégedetlenek voltak környezetük jelenlegi helyzetével, ezzel szemben az EU-s felmérésen csak a megkérdezettek 18%-a vélekedett így.

A helyi sport- és rekreációs célú közösségi beruházások sikeréhez is hozzájárulhat a témához kapcsolódó társadalmi preferenciák felmérése. A lakosság döntéshozatalba való bevonása partnerségi érzést adhat a résztvevőknek, növelheti a projektek társadalmi elfogadottságát, támogatottságát.

A lakossági igények felmérése céljából beérkezett adatok feldolgozásakor az alábbi mutatószámokat határoztam meg az adott projektekhez tartozó értékítélet bemutatására:

- Támogatások száma. Az egyes projektjavaslatokra érkezett szavazatok darabszáma nemek szerinti bontásban és összesen.
- Támogatások aránya. A projektet támogató szavazatok százalékos aránya az összes beérkezett válaszhoz viszonyítva.
- Támogatás rangszám. A projektekre beérkezett támogatások alapján kialakult rangsorban elért helyezés.
- Pénzügyi forrást allokálók száma. A projektjavaslatot a költségvetési csomagban szerepeltetők darabszáma nemek szerinti bontásban és összesen.
- Pénzügyi forrást allokálók aránya. A pénzügyi tervben szereplések százalékos aránya az összes válaszhoz viszonyítva
- Budgeting rangszám. Az egyes projektekre pénzügyi forrást allokálók száma szerinti rangsorban elfoglalt helyezés.
- Rangsorok közötti különbség. A támogatás rangszám és a Budgeting rangszám különbsége.

Fenti mutatószámok használatával állítottam össze a „Társadalmi értékelés eredményei” című összefoglaló táblázatot. (1. táblázat)

A projekttervek kialakításánál fontos szempont volt, hogy minden válaszadó találhasson köztük olyat, ami neki tetszik, hozzá közelebb áll.

A táblázatból megfigyelhető, hogy a felmérésben szereplő projektek tartalmilag vegyesek és megvalósítási költségükben is sokfélék voltak. A legtöbb közülük outdoor tevékenységhez köthető, de volt beltéri helyszínű is. A résztvevők számát tekintve lehetett egyéni és társas tevékenységek közül is választani.

A legalacsonyabb kalkulált projektköltség 0,5 M Ft, a legdrágább 30 M Ft volt. Ezeken kívül meghatároztam még 2, 3 és 15 millió Ft-ba kerülő projekteket is.

A kutatásban részt vevő projekteket és megvalósítási költségeiket az 1. táblázat első két oszlopa mutatja.

1. táblázat: A társadalmi értékelés eredményei

A társadalmi értékelés eredményei												
Projektjavaslat megnevezése	Költség (M Ft)	Támogatások száma			Támogatások aránya (%)	Támogatás rangszám	Pü-i forrást allokáltak száma (db)			Pü-i forrást allokáltak aránya (%)	Budgeting rangszám	Rangszámok közötti különbség
		Férfi	Nő	Össze sen			Férfi	Nő	Össze sen			
P4. Erdei futó/sétaosvény kialakítása. Padok, személygyűjtők, térképek, információs és útjelző táblák elhelyezése, útvonal felfestése.	2	48	106	154	66,1%	1	46	104	150	64,4%	1	0
P3. Rendszerez (heti 3 x 1 óra) beltéri mozgáslétezőség szakképzett edzővel fitness, gerinctrénig, jóga, időstorna	2	27	112	139	59,7%	2	30	107	137	58,8%	2	0
P8. Rekortán futópálya kialakítása. (400 méteres futókör)	15	43	73	116	49,8%	3	44	73	117	50%	3	0
P7. Szabadidő fitness park létesítése kültéri erőfejlesztő és fitness eszközök telepítésével	15	40	74	114	49%	4	46	68	114	49%	4	0
P5. Kültéri és beltéri ping-pong asztalok telepítése.	3	34	72	106	45%	5	40	72	112	48%	5	0
P10. Kertépáros és gördeszkás park megvalósítása.	30	31	72	103	44%	6	18	43	61	26%	9	-3
P9. Közterületi közösségi tér létrehozása (padok, ivókutak, játszó eszközök telepítése, közösségi programok színterének kialakítása, ingyenes internet)	30	32	65	97	42%	7	18	39	57	24%	10	-3
P6. Havi rendszerességgű életmód tanácsadás. Személyre szabott program kidolgozása és követése dietetikus és rekreációs szakember segítségével.	3	19	61	80	34%	8	22	59	81	35%	6	2
P1. Helyi bajnokságok szervezése (sakk, ping-pong, póker, bndzs)	0,5	32	32	64	27%	9	32	36	68	29%	7	2
P2. Község sportolója kitüntetés létrehozása, éves ösztöndíj a kiválasztott igazolt versenysportolóknak.	0,5	29	34	63	27%	10	31	34	65	28%	8	2
átlag:		103,6			44%		96,2			41%		

forrás: saját szerkesztés

A társadalmi értékelés eredményeit a táblázatban a kapott támogatások darabszáma alapján kialakult sorrend szerint rendezve mutatom be. Ez alapján látszik, hogy a legtöbb az erdei futó / sétaösvény és a hozzá kapcsolódó padok, információs táblák, szeméthyűjtők elhelyezését, kialakítását támogatták. Összesen 154 szavazatot kapott ez a projekt, ami azt is jelenti, hogy a válaszadók 66,1 %-ának támogatását élvezte.

A legkevesebb támogatást a község sportolója díj kapta, ami a helyi versenysportolóknak biztosítana egy éves ösztöndíjat. Ez a projekt összesen 63 szavazatot kapott, a voksolók 27%-a választotta. A projektjavaslatokra az átlag szavazatszám 103,6 volt, a támogatások átlag aránya pedig 44%.

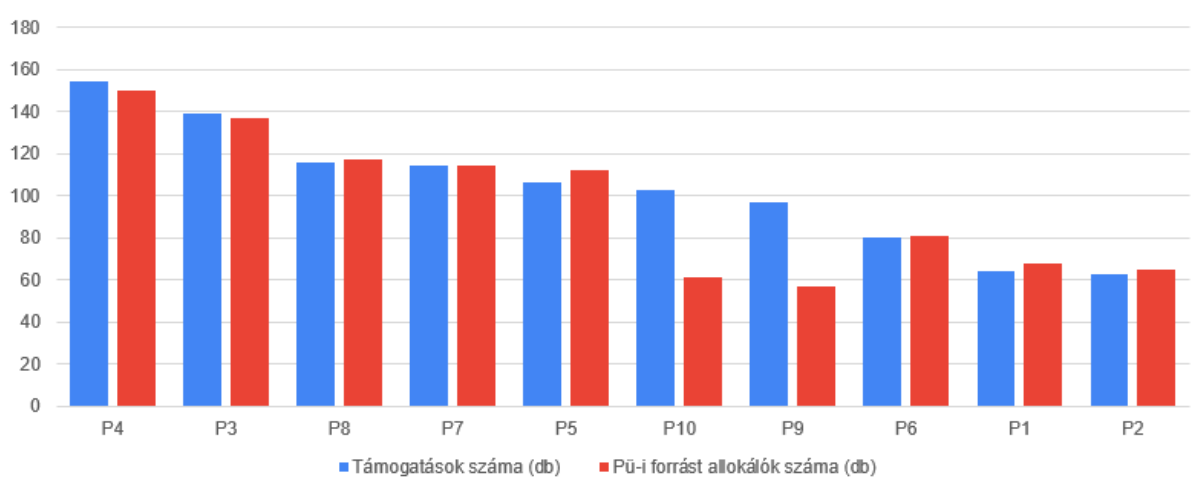
A pénzügyi forrást allokálók válaszait elemezve megfigyelhető, hogy itt is a legtöbb szavazatot az erdei futó és sétaösvény kapta közel azonos számú, 150 szavazatot és 64,4%-ot elérve.

Utolsó helyre esett vissza a „Közterületi közösségi tér létrehozása” projekt, mivel összesen 57-en választották pénzügyi tervük részéül. Csak a válaszadók 24%-a ítélte megvalósításra érdemesnek ezt a javaslatot annak 30 M Ft-os megvalósítási költsége és az 50 M Ft-os keretösszeg ismeretében. Ez a projekt esett vissza a legnagyobb mértékben a kétfajta vizsgálat folyamán. Egyszerű támogatást még a válaszadók 42%-a szavazott meg rá, pénzügyi forrást viszont már csak 24%, tehát összesen 18%-ot veszített.

A projekt tervezetekre forrást allokálók átlag szavazatszáma 96,2 volt, a költségvetési tervbe bekerülés átlag aránya pedig 41%.

Az értékelési módszer változása a legtöbb projektnél változást eredményezett a kapott szavazatok számában is. (2. ábra)

6. ábra: A társadalmi értékelésben tapasztalható eltérés az egyszerű támogatás és a pénzügyi forrást allokálók között

forrás: saját szerkesztés

Átlagosan a válaszadók 35,29 M Ft-ot „költöttek el”, ami 70,58%-a az elkölthető 50 M Ft-os keretösszegnek. Érdekesség, hogy a kutatásom alapjául szolgáló közlekedésfejlesztési tanulmányban is nagyságrendileg hasonló arányban (77,4%-ban) költötték el a válaszadók a kijelölt költségkeretet. Mindkét kutatásban megfigyelhető tehát, hogy a kutatásban résztvevők nem válogattak be nekik nem annyira tetsző projekteket csak azért, mert maradt még rá forrás.

Ha a támogatások száma alapján kialakult rangsort vizsgáljuk, megállapítható, hogy az utolsó helyekre helyi bajnokságok szervezése és versenysportolók díjazása került. Ebből arra következtethetünk, hogy a válaszadók értékítélete szerint a rekreációs jellegű sportolás és mozgás számukra inkább versengésmentes tevékenységet jelent. A versenyzésnek és a versenysportoló anyagi elismerésének alacsony a támogatottsága.

A támogatások rangsorát összevetve a budgeting rangsorral, láthatjuk, hogy amíg az első öt helyen nem volt rangszám különbség, a legnagyobb költségvetésű tételek népszerűsége a költségvetési korlát megjelenésével nagymértékben visszaesett. A két 30 M Ft-os projekt – a kerékpáros és gördeszkás park valamint a közösségi tér kialakítása – egyaránt három pozíciót rontva az utolsó két helyre szorult vissza. Támogatásuk aránya 44%-ról 29%-ra illetve 42%-ról 28%-ra esett vissza.

A sport- és rekreációs célú preferenciáiról még pontosabb képet kaphatunk, ha a felmérés során beérkezett adatokat szétbontjuk a válaszadó neme szerint.

Ha külön a férfi és a női támogatások darabszáma alapján rendezzük sorba a projektekre vonatkozó véleményeket, az alábbiakat vehetjük észre:

Az összetett listán is élen lévő projekt, az erdei futó és sétaösvény mindkét nemnél erős támogatást élvez. A férfiaknál első, a nőknél második helyen van. A legnagyobb eltérés a rendszeres beltéri mozgáslehetőségnél figyelhető meg. Amíg a nőknél ez első helyre került, a férfiak csak a kilencedik helyre rangsorolták. Fordított a helyzet a helyi bajnokságok iránti igénynél. Ez a projekt a férfiak körében sokkal népszerűbb (6.), a nőknél az utolsó helyre került. A férfi válaszadók az életmód tanácsadást juttatták a rangsor végére.

A pénzügyi forrást allokálók válaszait nemek szerint szétbontva megfigyelhető, hogy a legnagyobb különbséget itt is a beltéri mozgáslehetőség mutatja, amit a nők továbbra is első helyre értékelnek, míg a férfiak csak a hetedikre. Ellenkező előjelű különbség jelentkezik a szabadtéri fitness park, a helyi bajnokságok és a sportolói ösztöndíj kapcsán. ezek rangszáma egységesen négy pozícióval jobb a férfi válaszadók körében.

További kutatási irányként a felmérés eredményeinek mélyebb elemzésére adhat alkalmat az adatok szétbontása a válaszadók lakhelye szerint. Kutatásomban ezt városi (1. függelék) illetve nem városi (2. függelék) válaszadók értékelései szerint csoportosítottam.

A két táblázat összehasonlítása, valamint azon belül is a nemek szerinti felosztása tovább árnyalhatja a kutatásban megismert preferenciákat.

5. ÖSSZEFOGLALÁS

Dolgozatomban sport- és rekreációs jellegű helyi beruházásokhoz kapcsolódó társadalmi értékítélet felmérésének lehetőségeit kutattam. Vizsgálatom során kétféle módszert alkalmaztam a válaszadók preferenciáinak felmérésére. Tíz sporttal és mozgással kapcsolatos fejlesztési ötlet elbírálását kértem a kutatásban résztvevőktől. Először csak a projektek támogatásáról szavaztak minden megkötés nélkül, utána viszont egy olyan költségvetési csomag összeállítása volt a feladat, ahol a megvalósítási költségek és egy költségvetési korlát ismeretében kellett döntést hozniuk. A válaszok elemzésénél a pénzügyi tudatosság több ponton is megfigyelhető volt. A beruházási költségek és a felhasználható összköltség tudatában a legdrágább beruházások népszerűsége visszaesett. Ugyanakkor az alacsony megvalósítási összeg nem jelentett automatikusan nagyobb támogatást. Az pedig, hogy a teljes 50 M Ft-os keretösszegnek átlagban a 70%-a lett felhasználva azt mutatja, hogy a válaszadók készek a közösségi forrásokat is felelősen használni, nem feltöltve a beruházási csomagot számukra nem annyira fontos projektekkel csak azért, mert van még rá keret.

Megfigyelhető tehát, hogy a kérdésfeltevés során a pénzben kifejezett érték tudatosítása befolyásolja a felmérés végeredményét.

A felmérés rávilágított a városi és a nem városi lakosság preferenciákban lévő különbségekre is. Ez is megmutatja, hogy a közösségi beruházások előkészítése során szükség van a lakossági igények felmérésére.

6. FELHASZNÁLT IRODALOM

- Ács P., Salga P., Rocha P., Veress R., Derkács E., Dóczi T., Prémusz V., Makai A. (2018): EUPASMOS: európai fizikai aktivitás és sport monitorozó rendszer Magyarországon. https://masport.hu/wp-content/uploads/2020/10/dracspongrac_eupasmos_eloadas.pdf. Letöltve: 2021.01.06.
- Ács P., Stocker M., Kovács A., Hoffbauer M., Szabó P., Paár D. (2020): A magyarországi fizikai inaktivitási terhek alakulásának összehasonlító elemzése, 2009–2017. Közgazdasági Szemle, LXVII. évf., 2020. július–augusztus. 809–830.
- Vörös T. (2017): Költség–haszon elemzési keretrendszer sportberuházások társadalmi-gazdasági értékeléséhez. Közgazdasági Szemle, LXIV. évf., 2017. április, 394–420
- Vörös T., Juhász M., Kerényi L., Fejes B. (2019): Társadalmi egyeztetés a közlekedésfejlesztés szolgálatában – a Consul keretrendszer adaptációjának tanulságai. Közlekedéstudományi Szemle 2019. LXIX. évf. 6. sz.
- World Health Organization (WHO) (2018): Global action plan on physical activity 2018–2030: more active people for a healthier world. ISBN 978-92-4-151418-7
- World Health Organization (WHO) (2021): Noncommunicable diseases. <https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/noncommunicable-diseases>
Letöltve: 2021.02.06.

7. KÖSZÖNETNYILVÁNÍTÁS

Legelőször szeretném megköszönni konzulensemnek, Dr. Juhász Tündének azt a rengeteg szakmai segítséget, tanácsadást és útmutatást, amit a kutatás során kaptam. Egyedülálló szakmai felkészültsége mellett türelme és kedvessége sok nehézségen átsegített munkánk során. Köszönöm feleségemnek és gyermekeimnek is a végtelen megértést és türelmet.

8. FÜGGELÉK

1. függelék: A társadalmi értékelés városi eredményei

A társadalmi értékelés eredményei (Város)												
Projektjavaslat megnevezése	Költség (M Ft)	Támogatások száma (db)			Támogatások aránya (%)	Támogatás rangszám	Pü-i forrást allokálók száma (db)			Pü-i forrást allokálók aránya (%)	Budgeting rangszám	Rangszámok közötti különbség
		Férfi	Nő	Összesen			Férfi	Nő	Összesen			
P4. Erdi futó/sétaösvény kialakítása. Padok, szemétyűjtők, térképek, információs és útjelző táblák elhelyezése, útvonal felfestése.	2	19	35	54	65%	1	19	32	51	61%	1	0
P3. Rendszeres (heti 3 x 1 óra) beltéri mozgáskorlátozottak számára edzővel: fitness, gerinctrénning, jóga, időtorna.	2	16	34	50	60%	2	16	33	49	59%	2	0
P8. Rekortán futópálya kialakítása. (400 méteres futókör)	15	19	18	37	45%	5	19	18	37	45%	4	1
P7. Szabadtéri fitness park létesítése kültéri erőfejlesztő és fitness eszközök telepítésével.	15	15	23	38	46%	3	16	20	36	43%	5	-2
P5. Kültéri és beltéri ping-pong asztalok telepítése.	3	14	15	29	35%	9	17	17	34	41%	6	3
P10. Kerékpáros és gördeszkás park megvalósítása.	30	11	26	37	45%	5	4	17	21	25%	9	-4
P9. Közterületi közösségi tér létrehozása (padok, ivó kutak, játszó eszközök telepítése, közösségi programok színterének kialakítása, ingyenes internet)	30	14	18	32	39%	7	4	14	18	22%	10	-3
P6. Havi rendszerességgel életmód tanácsadás. Személyre szabott program kidolgozása és követése dietetikus és rekreációs szakember segítségével.	3	11	26	37	45%	5	13	26	39	47%	3	2
P1. Helyi bajnokságok szervezése (sakk, ping-pong, póker, bridge)	0,5	16	9	25	30%	10	17	8	25	30%	8	2
P2. Község sportolója kikutatás létrehozása, éves ösztöndíj a kiválasztott igazolt versenysportolóknak.	0,5	16	13	29	35%	9	18	12	30	36%	7	2
	átlag:			36,8	44%				34	41%		

forrás: saját szerkesztés

2. függelék: A társadalmi értékelés nem városi eredményei

A társadalmi értékelés eredményei (Nem város)												
Projektjavaslat megnevezése	Költség (M Ft)	Támogatások száma (db)			Támogatások aránya (%)	Támogatás rangszám	Pü-i forrást allokáltak száma (db)			Pü-i forrást allokáltak aránya (%)	Budgeting rangszám	Rangsámok közötti különbség
		Férfi	Nő	Összesen			Férfi	Nő	Összesen			
P4. Erdei futó/sétaösvény kialakítása. Padok, személgyűjtők, térképek, információs és útjelző táblák elhelyezése, útvonal felfestése.	2	29	69	98	67%	1	27	71	98	67%	1	0
P3. Rendszeres (heti 3 x 1 óra) beltéri mozgáslehetőség szakképzett edzővel: fitness, gerinctrénning, jóga, időstorna.	2	11	77	88	60%	2	14	72	86	59%	2	0
P8. Rekortán futópálya kialakítása. (400 méteres futókör)	15	23	53	76	52%	3	24	52	76	52%	4	-1
P7. Szabadtéri fitness park létesítése kültéri erőfejlesztő és fitness eszközök telepítésével.	15	25	50	75	51%	5	29	47	76	52%	4	1
P5. Kultúri és beltéri ping-pong asztalok telepítése.	3	19	56	75	51%	5	22	54	76	52%	4	1
P10. Kerékpáros és gördeszkás park megvalósítása.	30	20	45	65	45%	6	14	26	40	27%	8	-2
P9. Közterületi közösségi tér létrehozása (padok, ivó kutak, játszó eszközök telepítése, közösségi programok színterének kialakítása, ingyenes internet)	30	18	45	63	43%	7	14	23	37	25%	9	-2
P6. Havi rendszerességgű életmód tanácsadás. Személyre szabott program kidolgozása és követése dietetikus és rekreációs szakember segítségével.	3	7	35	42	29%	8	9	33	42	29%	7	1
P1. Helyi bajnokságok szervezése (sakk, ping-pong, póker, bridzs)	0,5	15	23	38	26%	9	15	28	43	29%	6	3
P2. Község sportolója kitüntetés létrehozása, éves ösztöndíj a kiválasztott igazolt versenysportolóknak.	0,5	12	20	32	22%	10	13	21	34	23%	10	0
átlag:				63,2	45%				60,8	42%		

forrás: saját szerkesztés